

Pogled na vas Kovor danes.

Foto: Mojca Tercelj Otorepec, 3. 3. 2007

regija postavlja pred vrsto ugank. Tudi knjige spominov na določene kraje, življenje ljudi, medsebojne odnose, rabo takratnih tradicionalnih imen za posamezne hiše, travnike, loge in druge prostore so v povezavi s terenskim delom in z drugimi arhivskimi viri ter literaturo dobrodošel vir in pomoč pri raziskovanju nepremične, premične in nematerialne dediščine na celotnem slovenskem ozemlju.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 8. 2. 2007

Recenzija, prikaz knjige, kritika / 1.19

Majda
Fister

MARIJA STANONIK: HIŠNA IMENA V ŽIREH

Slavistično društvo, Maribor 2005, (Zbirka Zora št. 37)

Pred nedavnim sem dobila v roke povsem neznano delo dr. Marije Stanonik *Hišna imena v Žireh*, ki je leta 2005 v zbirki Zora izšla pri Slavističnem društvu v Mariboru. Vem, da je avtorica izredno delavna etnologinja, slavistka, folkloristka, pesnica, znanstvenica, kar gotovo najbolje izpričuje njena obširna bibliografija. Vendar sem se ustavila ob dejstvu, da med kolegi, razen enega prispevka, ni bilo nobenega odmeva, tudi med domačimi strokovnjaki v Žireh se ni nihče posvetil knjigi in napisal recenzije ali ocene dela, ki izpričuje veliko znanje, poznavanje metodologije raziskovanja hišnih imen in veliko prizadevnost avtorice. V Zborniku Inštituta za slovensko narodopisje in glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU *Traditiones* 35/1 je Barbara Ivančič Kutin sicer objavila pregleden zapis o delu, vendar bi pričakovali, da bi tako za krajevno zgodovino kot za vedo o imenoslovju zelo pomembno delo našlo širši odziv. Skrbno sem pregledala knjigo in želim z nekaj mislimi opozoriti strokovno javnost na vrednost raziskave.

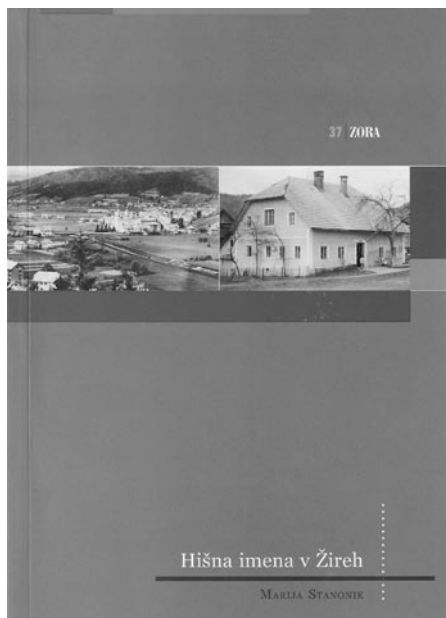
Ena od stalno ponavljajočih in spreminjajočih se in vedno znova zanimivih ter povednih značilnosti (tudi) slovenskega prostora in njegovih prebivalcev so prav gotovo hišna imena.

Dosti več kot osebna imena povedo o zelo različnih krajevnih, časovnih in še mnogih drugih posebnostih, zlasti pa o medčloveških odnosih, vlogi posameznikov ali še večkrat družin v nekem okolju in o izjemni iznajdljivosti prebivalcev nekega kraja, ki so s hišnimi imeni na poseben način zaznamovali vsako hišo, domačijo ali njene prebivalce ter s tem na poseben način tudi ohranjali krajevno izročilo.

Prav zaradi povedanega je monografska študija znanstvene svetnice dr. Marije Stanonik o hišnih imenih v Žireh na Gorenjskem ena izmed redkih tovrstnih raziskav, ki z vso možno širino in izjemno natančnostjo podajajo enega od temeljev za odkrivanje mnogih posebnosti življenja v tem kraju. Avtorica se v nasprotju z drugimi raziskovalci osebnih ali družinskih imen ne ukvarja le z enoznačnimi razlagami ali iskanji izvora jezikovnega ali etimološkega značaja hišnih imen, ampak poleg uveljavljenih, strogo strokovnih razlag, išče tudi vse mogoče povezave za njihov nastanek, od lokacije in navezave na naravo do bolj ali manj privoščljivih ali pohvalnih lastnosti prebivalcev (»po zmerjanju«) posamezne hiše ali domačije. Ker so za kraj hišna imena v urbarjih znana že iz 13. stoletja, pozneje pa so mu sledili še drugi sezname, je novi podrobni popis lahko tudi zelo pomembna povezava skozi 700 in več let zgodovine prebivalcev tega kraja – seveda le ob razumevanju tako vsestranske razlage nastankov in sprememb imen, kot jih podaja dr. Marija Stanonik.

Monografijo začenja avtorica z neke vrste učno uro o tem, kaj hišna imena pomenijo in kako jih raziskovati ter razlagati. Njen strogo strokoven pristop na eni strani in hkrati dodane tudi dovolj razumljive razlage njene metode dela zato poleg zanimive informacije, pomembne za kraj sam, predstavljajo vzorec, kakršnega bi stroka lahko (ali celo morala čimprej, da ne bo prepozno ...) upoštevati in izpeljati še v mnogih naših krajih. To bi bilo lahko hkrati tudi izjemno strokovno izhodišče ali »s podatkovno širino dana trdna podlaga za nadaljnjo analizo in morda za drugačno (npr. etimološko ali zgodovinsko) interpretacijo«, kot je v svoji recenziji pravilno ugotovila že dr. Majda Merše.

V 13 sklopih nato avtorica odgrinja povezave hišnih imen

tako z besedotvornimi vzorci ali narečnimi značilnostmi kot z navezavo na določene lastnosti ali osebna imena prebivalcev, njihovega gospodarskega ali družbenega položaja, pa vse do zelo različnih navezav na naravne posebnosti kraja. Vse svoje ugotovitve izjemno skrbno dokumentira s pomočjo terenskih informatorjev, hkrati pa razlaga z bogatim opusom strokovne literature. Ta večkratna in podrobna pojasnjevanja ter citiranja obsežne strokovne literature in virov (preko 13 strani je namenjeno samo navedbi literature in virov!) so ena od posebnosti monografije in so zato izjemno izhodišče za nadaljevanje strokovnih analiz – verjetno pa manj »znanstveno razgledanemu« domačinu pomenijo prvi stik s tako razlago navidezno preprostih domačih hišnih imen in so mu zato tudi v poseben ponos ...

V zaključnem poglavju o »Preteklosti Žirov v luči hišnih imen« dr. Marija Stanonik podaja eno od možnih sintez svoje poglobljene raziskave. Prav ta del pokaže tisti cilj, zaradi katerega bi »moral« podobne raziskave opraviti tudi v drugih krajih. V njem razpira nenapisano zgodovino, podaja temeljne prvine identitete raziskovanega kraja in omogoča tudi zanimive druge raziskovalne cilje. Na videz skromna knjižica je v resnici bogata zakladnica podatkov in vedenja o Žireh in Žirovcih in strokovna podlaga za nove raziskave.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 26. 3. 2007

Recenzija, prikaz knjige, kritika / 1.19 Mag. Tanja Roženbergar Šega in Helena Rožman

9. VZPOREDNICE MED SLOVENSKO IN HRVAŠKO ETNOLOGIJO »MESTO IN TRG NA MEJI / GRAD I TRG NA GRANICI«: KOZJANSKO, 25.–26. MAJ 2006

Alenka Černelič Krošelj, Željka Jelavić, Tanja Roženbergar Šega in Helena Rožman (ur.), Ljubljana: Knjižnica Glasnika SED, št. 38, 2006, 82 str.

V 38. številki *Knjižnice Slovenskega etnološkega društva* je konec leta 2006 izšel zbornik z referati mednarodnega simpozija 9. vzporednic med slovensko in hrvaško etnologijo z naslovom *Mesto in trg na meji / Grad i trg na granici*, ki je potekal 25. in 26. maja na Kozjanskem. Izvedba tovrstnega simpozija pomeni soočanje etnoloških pogledov slovenskih in hrvaških etnologov, pretres razmišljanj in različnih usmeritev, nenazadnje pa dokazuje tudi kontinuiteto strokovnih srečanj, ki s presledkom potekajo vse od leta 1981 (Ormož, 1981; Varaždin, 1982; Portorož, 1984; Karlovac 1985; Dolenjske Toplice, 1987; Kumrovec, 1989; Lendava, 1991; Motovun,

2004; Kozjansko, 2007).

Zaradi pomena simpozija in aktualnosti predstavljenih referatov smo se potrudili, da je zbornik 9. vzporednic izšel še v letu njegove izvedbe. To nam je omogočil tudi uredniški program *Knjižnice Glasnika SED*, v sklopu katerega so bili izdani tudi zborniki drugih posvetov, ki so potekali na slovenski strani meje.

V zborniku je objavljenih 21 prispevkov avtoric in avtorjev, predstavnic in predstavnikov različnih strokovnih in znanstvenoraziskovalnih inštitucij, od nacionalnih in pokrajinskih muzejev, znanstvenoraziskovalnih inštitutov, Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo FF v Ljubljani in Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju FF Sveučilišta u Zagrebu, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in nekaterih drugih.

V prispevke avtorjev nas uvajata besedili predsednic Slovenskega in Hrvatskega etnološkega društva, dr. Brede Čebulj Sajko in mag. Željke Jelavić, ter misli častnega člana SED, prof. dr. Slavka Kremenška, ki nam predstavljajo tudi genezo srečanj med slovenskimi in hrvaškimi etnologi ter njihov pomen za razvoj etnološke vede danes.

Notranja delitev prispevkov zbornika *Mesto in trg na meji / Grad i trg na granici* sledi tisti na posvetu in tako v prvem tematskem sklopu obravnava preplet, problematiko in specifično obmejne prebivalstva in kulture ter na konkretnih primerih in projektih odstira različne poglede na mejo.

Alenka Černelič Krošelj (Valvasorjev raziskovalni center, Krško) predstavlja izbrane projekte, ki so v preteklih letih potekali v Valvasorjevem raziskovalnem centru, Centru za razvoj podeželja Posavje, RRA Posavje ter na Občini Krško. Poudarja potrebe okolja ter povezavo projektov s preteklostjo in z dediščino ter še zlasti njihovo usmerjenost v prihodnost. Gre za, kot sama pravi, tesno povezanost z načinom življenja obmejne regije in njenih ljudi tako na slovenski kot hrvaški strani meje.

Skozi prispevek dr. Duške Knežević Hočevar (Družbenomedijski inštitut ZRC SAZU) spoznavamo delo in rezultate širše projektne skupine posameznikov z različnim, a dopolnjujočim

